

JAAROVERZICHT 2008

• **13 januari** Start offshore boring L09-FA-101

• **28 januari** Duurzaam Ameland van start

Initiatief van de gemeente Ameland, NAM, Eneco Energie en GasTerra voor duurzame projecten op Ameland.

• **2 januari** Start boring Saaksum (SSM-4)

• **24 januari** Start offshore boring L09-FA-102

• **30 januari** Convenant NAM en OR

Belangrijke arbeidsvoorwaarden worden gewaarborgd bij de overgang van medewerkers naar koper bij te verkopen bedrijfsonderdelen.

Inleiding

Terugkijkend op 2008 zie ik vooral de krantenkoppen over ondergrondse opslag van CO₂, olie- en gasprijzen en duurzame energie voor mij. De economische recessie en de veranderingen in de energiewereld bepaalden voor een groot gedeelte het nieuws. Voor NAM waren deze externe ontwikkelingen geen aanleiding om onze lange termijn strategie aan te passen: het veilig en tegen zo laag mogelijke kosten vinden, ontwikkelen en produceren van de koolwaterstoffen in Nederland.

De NAM kijkt met tevredenheid terug op de prestaties in 2008. We hebben goed geproduceerd. Voor het Groningen-veld was het zelfs de hoogste productie sinds 1996. We hebben nieuwe velden aangeboord en het aantal putten op bestaande lokaties uitgebreid. Het is ook het jaar waarin we een groot deel van de NOGAT-bedrijfsonderdelen verkocht hebben. In 2008 zijn de voorbereidende werkzaamheden

voor de herontwikkeling van het olieveld Schoonebeek gestart nadat we samen met Energie Beheer Nederland eind 2007 de investeringsbeslissing hadden genomen. Naar verwachting zal er in 2010 weer Drentse olie geproduceerd worden.

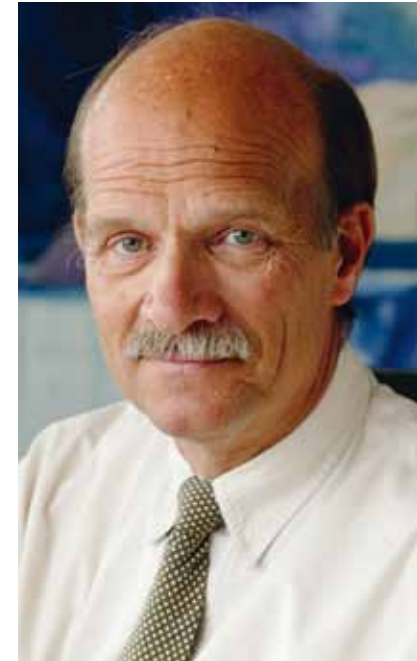
Daarnaast verloopt de aardgasproductie van onder de Waddenzee volgens planning. Na de locatie Moddergat in 2007 zijn vervolgens de locaties Vierhuizen en Lauwersoog gedurende 2008 aangesloten.

Tenslotte zorgen methoden om nog meer olie en gas uit bestaande velden te produceren tot een verlenging van hun levensduur.

Kortom, de NAM neemt geen gas terug!

Roelf Venhuizen,

Directeur Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

5 februari Start offshore boring L09-FA-103

11 februari Start NAM ISO 14001 audit
Controle voor het milieuzorgsysteem.

4 maart Opening NOGAT-data room

Potentiële kopers kunnen gegevens inzien van offshore assets die op de markt gebracht zijn.

9 februari 15^e Asser Basisschool Schaakkampioenschap

NAM sponsort het schaakkampioenschap en stelt ruimte ter beschikking.

3 maart Start renovatie NAM-locatie Slochteren

De laatste locatie voor het twaalfjarig moderniseringsprogramma Groningen Long Term-project.

1 april NAM sluit trainings- en recreatiecentrum De Boô in Schoonebeek

Project herontwikkeling olieveld Schoonebeek

Veiligheid, gezondheid, welzijn en milieu

In 1996 vertrok de laatste olietrein uit Schoonebeek. De taaie olie kwam nog maar moeizaam uit de grond en de winning werd gestaakt. Nu, dertien jaar later, wordt het olieveld opnieuw in ontwikkeling gebracht. Want met de moderne technieken van horizontale putten en lagedruk-stoominjecties waarbij de taaie olie vloeibaar wordt, is de winning wél rendabel. En bovendien goed voor de Nederlandse energievoorraad. Voor de herontwikkeling van het olieveld zullen in totaal 73 putten op achttien boorlocaties worden aangelegd. De NAM verwacht de komende 25 jaar 120 miljoen vaten uit het olieveld te kunnen produceren. Naar verwachting wordt de eerste olie midden 2010 gewonnen. Voor het project Schoonebeek staat 2008 vooral in het teken van informatieavonden, overleg met omwonenden en de voorbereidende werkzaamheden voor het boren van de putten.

In 2008 laten NAM'ers zien dat 'Goal Zero' mogelijk is. Zo haalt landlocatie Ameland begin mei twintig jaar werken zonder ongeval met verzuim. Het personeel in Assen haalt één jaar, en op 21 oktober registreert het hele bedrijf vier miljoen uren werk zonder ongeval met verzuim. De nadruk ligt op procesveiligheid. Er komt nog meer aandacht voor het betrouwbaar ontwerpen van olie- en gasinstallaties. Tevredenheid is er ook tijdens de jaarlijkse controle audit voor het milieuzorgsysteem. Het ISO 14001-certificaat dat de NAM in 2006 ontving, wordt verlengd.

Samen met Veilig Verkeer Nederland organiseert de NAM verkeerslessen. Met de herontwikkeling van het olieveld in Schoonebeek is het vrachtverkeer in de regio toegenomen. Scholieren worden daarom geïnformeerd over de gevaren van de dode hoek bij vrachtwagens.

• **24 april** Akkoord NAM en vakbonden over nieuwe CAO

• **1 mei** Aanleg pijpleiding Lauwersoog - Anjum
Gaswinningslocatie Lauwersoog en gasbehandelingsinstallatie Anjum worden verbonden.

• **11 juni** Shell Safety Day
NAM doet mee aan de wereldwijde Shell Safety Day: 'Small Changes, Big Differences'.

• **15 april** NAM lanceert dameslijn veiligheidskleding

• **25 april** Girlsday
NAM opent deuren voor meisjes tussen tien en vijftien jaar om ze te interesseren voor techniek.

• **22 mei** Shell Eco-marathon met de Leekburners
NAM-medewerkers helpen een scholierenteam uit Leek met de bouw van een zeer zuinige auto.

Onderwijs

Ook in 2008 maakt de NAM jongeren warm voor techniek. Zo ondersteunt ze de Leekburners, negen technasiumleerlingen van de Lindenburg in Leek, die samen met hun docenten en een aantal NAM-collega's een zeer zuinige auto bouwen. Ze doen mee aan de Shell Eco-marathon, waarbij studenten uit Europa en Amerika worden gestimuleerd nieuwe mogelijkheden op het gebied van duurzame mobiliteit te ontwikkelen. Helaas laat de auto hen aan de start in de steek, maar de ervaring en kennis nemen de scholieren mee naar huis. Speciaal voor meisjes organiseert de NAM voor de vijfde keer Girlsday. Leerlingen van Jet-Net-scholen uit Groningen en Drenthe laten zich informeren over het werk van de NAM en over techniek. Op 6 oktober lanceren kinderen van basisschool Middellie de nieuwe website www.aardgasindeklas.nl. Ze hebben een speciale band met de NAM, vanwege de NAM-gaslocatie in hun dorp.

NOGAT

Op 30 december 2008 verkoopt de NAM haar belang in een aantal bedrijfsonderdelen. Het gaat om exploratie-, productie- en transportactiviteiten voor olie en gas die langs de NOGAT-pijpleiding in de Nederlandse sector van de Noordzee liggen. De nieuwe eigenaar, GDF SUEZ, koopt hiermee de NAM-belangen in de licenties F3b, L4c, L5a, L12a, L12b/L15b en L15c. Ook neemt ze de belangen over in het NOGAT-transportstelsel en het Nederlandse deel in de A6-F3 pijpleiding. De olie- en gasvelden produceren jaarlijks omgerekend 3,3 miljoen vaten olie. De verkoop van het belang in deze velden en installaties, is in lijn met de strategie van portfoliomanagement waarbij de NAM zich richt op de lange termijn. Veertien NAM-medewerkers gaan mee over naar de nieuwe eigenaar. Deze overgang vindt plaats onder de Wet Overgang Ondernemingen.

Project Gasselternijveen

In het kader van het kleine-veldenbeleid werd in 1979 in Gasselternijveen een put geboord. Het gasveld was echter op dat moment niet rendabel om in productie te nemen. Bijna dertig jaar later, in mei 2008, start de NAM met de bouw van de gasbehandelingsinstallatie, omdat door technische innovaties het gasveld nu wel economisch winbaar is. De boorput wordt gemoderniseerd, zodat het voldoet aan de huidige veiligheidseisen. De verwachte hoeveelheid gas in het veld is één miljard kuub. Dat is voldoende om alle inwoners van Drenthe drie jaar lang te voorzien van aardgas.

13 juni Gaslocatie Vierhuizen aangesloten

Eén van de landlocaties voor gaswinning onder de Waddenzee.

1 juli Voorlichtingsbijeenkomst Schoonebeek

Bewoners beslissen mee over kleuren warmtekrachtcentrale.

22 augustus Fakkeltoren Slochteren ontmanteld

Eén van de laatste fakkeltorens wordt neergehaald.

24 juni Aannemersveiligheidsdag

Aannemers en NAM-ers spreken actief over veiligheidsbeleid.

5 juli Start offshore boring L09-FB-102

17 juli Start offshore boring L09-FB-101

22 augustus Start boring Bedum (BDM-4)

Kleine velden en de Waddenzee

Enhanced Gas Recovery

We zien een gezonde toekomst voor de kleine velden, zegt directeur Roelf Venhuizen op 17 april tijdens de Deloitte Oil & Gas Conference in Rotterdam. Hij noemt het kleine-veldenbeleid zeer succesvol. De totale productie uit deze velden is vergelijkbaar met de helft van het totale Groningen-veld. Geheel of gedeeltelijk onder de Waddenzee bevindt zich een aantal kleine velden. Het gaat om zeven velden die gezamenlijk ruim 25 miljard kubieke meter gas bevatten. Dit gas wordt gewonnen vanaf de locaties Moddergat, Vierhuizen en Lauwersoog. Op 25 november organiseert de NAM een voorlichtingsbijeenkomst, waarbij omwonenden van Lauwersoog uitleg krijgen over de bodemdaling die door gaswinning wordt veroorzaakt. Door de natuurlijke dynamiek van de Waddenzee wordt deze opgevangen. Als de bodemdaling echter te snel dreigt te gaan, dan gaat 'de hand aan de kraan' en wordt het tempo van de winning verlaagd.

Het injecteren van een speciaal soort milieuvriendelijke zeep in bijna lege gasvelden, zorgt voor uitstekende perspectieven om de levensduur van een volwassen gasveld te verlengen. Door de toevoeging van de zeep vormt zich beneden in de pijp schuim. Met de zeepbellen komen vervolgens gassen en vloeistoffen omhoog. Zo worden de laatste paar procenten gas die zich nog in het veld bevinden, ook winbaar. De NAM doet in 2008 op 25 onshore gasputten ervaring op met deze zogenaamde foamtechniek. De extra productie van deze bronnen varieert van 10.000 tot 250.000 m³ per dag. Dat is ruimschoots voldoende voor een bedrijfs-economische exploitatie. Deze techniek, afkomstig uit Amerika, is door de NAM doorontwikkeld en aangepast aan de Nederlandse eisen om het gasproductieproces te optimaliseren. Inmiddels heeft de NAM een patent op deze techniek.

1 oktober Ondertekening overeenkomst met GDF SUEZ

NAM verkoopt belang in NOGAT-bedrijfsonderdelen.

13 oktober Aankondiging reorganisatie afdeling Finance

3 november Voorlichtingscampagne vrachtverkeer

Scholieren in Schoonebeek en vrachtwagenchauffeurs krijgen voorlichting over de gevaren van de dode hoek.

6 oktober Lancering

www.aardgasindeklas.nl

Leerlingen OB Middelie brengen website in de lucht.

9 oktober Gaslocatie

Lauwersoog aangesloten

Eén van de landlocaties voor gaswinning onder de Waddenzee.

20 oktober Start voorbereidende werkzaamheden Schoonebeek

Voor de achttien locaties in Schoonebeek zullen 73 putten geboord worden.

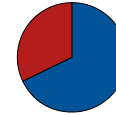
Lichte aardbevingen

Op 30 oktober wordt er in de buurt van Westeremden, aan de noordwestkant van het Groningen-veld, een lichte aardbeving gevoeld. De beving heeft een kracht van 3,2 op de schaal van Richter. Het is de zwaarste van het jaar. In 2008 zijn er in totaal zeven lichte aardbevingen als gevolg van de gaswinning. De NAM ontvangt een melding van het KNMI als er een beving is geweest boven de 2,0. Er wordt geregistreerd waar het epicentrum van de beving ligt, wat de kracht is en hoeveel schademeldingen er volgen. Is de kracht van een beving hoger dan 2,0 op de schaal van Richter, dan kan deze bovengronds worden gevoeld. Op dat moment is er kans op lichte schade aan bijvoorbeeld gebouwen. De NAM heeft hiervoor een schaderegeling.

Cijfers

Aardgasproductie NAM in 2008

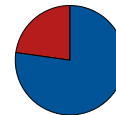
57,9 miljard m³ (2007: 47,7 miljard m³)

■ 39,4 miljard m³ uit het Groningen-veld (2007: 28,9 miljard m³)
 ■ 18,5 miljard m³ kleine gasvelden op land en zee (2007: 18,8 miljard m³)

Olieproductie NAM in 2008

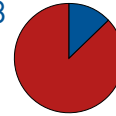
330.430 m³ (2007: 358.736 m³)

■ 255.987 m³ voornamelijk uit kleine velden in West-Nederland (2007: 264.000 m³)
 ■ 74.443 m³ kleine gasvelden op land en zee (2007: 95.000 miljard m³)

Aantal werknemers NAM in 2008

1803 (2007: 1863)

■ 233 vrouwen (2007: 232 vrouwen)
 ■ 1570 mannen (2007: 1604 mannen)

Aardgascondensaatproductie NAM in 2008

414.600 m³ (2007: 514.979 m³)

Aantal boringen NAM in 2008 (100% succesvol)

Op land: 3 (2007: 6) Offshore: 5 (2007: 3)

25 november Bijeenkomst Lauwersoog

Omwonenden krijgen informatie over gaswinning onder de Waddenzee vanaf het vaste land.

20 december NAM-tot-NAM-loop

700 hardlopers lopen tien kilometer vanaf het NAM-kantoor in Assen.

25 november Regiofinale LiveWIRE Young Business Award

NAM is sponsor van LiveWIRE, het internationale programma ter ondersteuning van jonge, innovatieve ondernemers.

16 december Start boring Tytsjerksteradiel (TID-702)

30 december Officiële overdracht belang in NOGAT-bedrijfsonderdelen

Colofon

Deze brochure is een uitgave van:

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

NAM

Tekst en productie:

NAM afdeling Communications

Postbus 28000, 9400 HH Assen

Telefoon 0592-369111

www.nam.nl

Foto's:

Hans Banus, Marco Kuis, Martijn Schroot, Peter Stevens, Bert Vennik, Dries Zwikker en NAM-foto's

Concept, begeleiding, coördinatie en vormgeving:

Castel Mediaproducties, Groningen

© Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. 2009

